

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowym kursie praktycznym
dozorców melioracyjnych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą sejmową z dnia 15. stycznia 1896 r. został otwartym trzeci 3 letni kurs praktyczny dozorców melioracyjnych.

W roku 1897 Wydział krajowy przedstawił sprawozdanie z I. roku tego kursu od 1. grudnia 1896 do 1. grudnia 1897 a niniejsze sprawozdanie dotyczy II. roku, który w myśl postanowienia §. 3 statutu organizacyjnego rozpoczął się nauką teoretyczną w czterech miesiącach zimowych od 1. grudnia 1897 do końca marca 1898 roku, a ukończył się praktyką letnią od 1. kwietnia do końca listopada 1898 r.

Na zimowym kursie było 25 uczniów, z tych 23 stypendystów, a 2 na własnym koszeie.

Do egzaminu, który odbył się z końcem marca b. r. przystąpiło 23 stypendystów i 1 uczeń na własnym koszeie.

5. W załączonym wykazie podano postęp przeciętny uczniów otrzymany na tym egzaminie, pilność i zachowanie się w czasie nauki teoretycznej, oraz postęp, pilność i zachowanie się w czasie praktyki letniej przy robotach, które w tymże wykazie zostały wyszczególnione.

Postęp uczniów w naukach teoretycznych był w ogólności dobry i bardzo dobry, a mianowicie:

u	1 ucznia	celujący,
„	5 uczniów	bardzo dobry,
„	13 „	dobry,
„	5 „	dostateczny.

Egzamin poprawczy ma składać 2 uczniów z rachunków, 2 z budownictwa lądowego, 1 z budownictwa wodnego, a 3 uczniów mają uzupełnić ćwiczenia rysunkowe.

Koszta utrzymania

kursu w czasie od 1. Grudnia 1897 do 30. Listopada 1898 przedstawiają się jak następuje:

I. Płace nauczycieli.

1. Wynagrodzenie kierownika	100 zł.	
2. „ 9 docentów	<u>1.712 „</u>	1.812 zł.

II. Koszta administracyjne.

3. Obsługa sali wykładowej	70 zł.	
4. Robota stolarska i ślusarska	60 „	
5. Różne: stemple do świadectw	<u>4 „</u>	134 zł.

III. Utrzymanie uczniów.

6. Stypendya 23 uczniów	2.300 zł. — et.	
7. Praktyka drenarska	<u>53 „ 26 „</u>	2.353 zł. 26 et.

IV. Potrzeby naukowe.

8. Przybory naukowe i rysunkowe	403 zł. 50 et.	
9. Środki naukowe (podręcznik botaniki)	<u>303 „ 85 „</u>	707 zł. 35 et.
		Razem 5.006 zł. 61 et.

Dochody wynosiły:

1. Dotaeya Wysockiego Sejmu	3.500 zł. — et.	
2. Zasiłek Ministerstwa rolnictwa	<u>2.000 „ — „</u>	5.500 zł. — et.

Z porównania okazuje się zaoszczędzenie 493 zł. 39 et.

Przybliżony preliminarz kosztów

na rok szkolny 1898/99 jest następujący:

I. Płace nauczycieli.

1. Wynagrodzenie kierownika	100 zł.	
2. „ 9 docentów	<u>1.696 „</u>	1.796 zł.

II. Koszta administracyjne.

3. Obsługa sali szkolnej i różne	100 zł.	
4. Zakupno i naprawa sprzętów	<u>100 „</u>	200 zł.

III. Utrzymanie uczniów.

5. Stypendya 24 uczniów	2.400 zł.	
6. Podróże, zapomogi, oraz praktyka uczniów, którzy mają być przyjęci na nowy 2-letni kurs drenarski	<u>600 „</u>	3.000 zł.

IV. Potrzeby naukowe.

7. Przybory rysunkowe	400 zł.	
8. Uzupełnienie środków naukowych	<u>104 „</u>	504 zł.
	Razem	5.500 zł.

Gdy z dniem 30. listopada 1899 kończy się trzeci trzyletni kurs dozoreów melioracyjnych, wypadało Wydziałowi krajowemu zastanowić się, czy wykształcona na tych trzech kursach liczba dozoreów wystarcza dla potrzeb rolnictwa, a w razie konieczności otwarcia dalszych kursów, czy dotychczasowa organizacja tej instytucji ma być zatrzymana.

Otóż z pierwszych dwóch kursów, na które uczęszczało blisko 40 uczniów, zostaje dotychczas w służbie krajowej 22 dozoreów (z tych jeden przydzielony c. k. kierownictwu regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem), obecny zaś trzyletni kurs przygotowuje 24 dozoreów, tak, iż z dniem 30. listopada b. r. kraj liczyć może na 46 ukwalifikowanych dozoreów. Ilość ta dozoreów wystarczy niewątpliwie dla potrzeb przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych, tak do budowy, jak i do konserwacji, nie zaspokoi jednak wymagań stron prywatnych, które w ostatnich 2 latach w tak znacznej liczbie zgłaszają się o pomoc techniczną do projektowania i wykonania melioracji gruntowych, a szczególnie drenowania, że Wydział krajowy przydzielić musiał w roku bieżącym do tych robót prywatnych 22 inżynierów, a zamiast dozoreów wykonywali w tym roku roboty uczniowie kursu, a nawet układowe drenów.

Z tego powodu postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek, zaaprobowany przez sejmową komisję gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu z dnia 9. lutego, 1898 l. S. 1.677 (alegat 215, do stenogr. sprawozdania z r. 1897--8), ażeby po ukończeniu obecnego trzyletniego okresu nauki otwarte zostały dwa nowe kursy dozoreów drenarskich z ograniczeniem czasu nauki na dwa lata, który dla tego szerszego zakresu robót zupełnie wystarczy, mianowicie: jeden dwuletni kurs z dniem 1. grudnia 1899, drugi zaś z dniem 1. grudnia 1901 z liczbą 25 stypendystów celem przysposobienia w krótszym stosunkowo czasie, bo w ciągu lat czterech, 50 dozoreów przeważnie dla drenowania i osuszania otwartymi rowami.

Projekt takiego kursu drenarskiego, którego roczne koszty utrzymania ze względu na tą samą, co dotychczas, liczbę 25 stypendystów preliminarz się w tej samej wysokości 5.500 zł. w. a., przedłożył Wydział krajowy odezwą z dnia 28. czerwca b. r. l. 13.380 za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa Wys. c. k. Ministerstwu rolnictwa, a gdy to Ministerstwo reskryptem z dnia 25. października b. r. l. 20.013 (intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 16. listopada b. r. l. 101.820) dla nowego dwuletniego kursu przyrzekło prenotować dotychczasową subwencję państwową w kwocie 2.000 zł. w. a. w przypuszczeniu, że zmiany zamierzone przez Wydział krajowy co do czasu trwania i programu nauk zostaną przez Wysoki Sejm zatwierdzone; — pozwalamy sobie upraszać Wysoki Sejm o upoważnienie do otwarcia z dniem 1. grudnia 1899 nowego dwuletniego kursu dozorców drenarskich, przedkładając następujący plan nauki:

W planie szczegółowym pierwszego roku nie zaszłyby żadna zmiana, tak, iż plan, zarówno jak i rozkład godzin na kursie drenarskim pozostałyby identyczne z planem i rozkładem godzin dotychczasowego kursu melioracyjnego.

Natomiast w rozkładzie godzin drugiego roku zamierzamy wprowadzić następujące zmiany:

1) w rachunkach	3	godziny tygodniowo (zamiast 2)
2) „ miernictwie	2	„ „ („ 3)
3) „ éwicezeniach z budownictwa lądowego	2	„ „ („ 3)
4) „ budownictwie wodnem	2	„ „ („ 3)
5) „ éwicezeniach z budownictwa wodnego	2	„ „ („ 3)
6) „ hydrotechnice rolniczej	6	„ „ („ 5)
7) „ rysunkach i projektach melioracyjnych	7	„ „ („ 5)

oprócz tego zaś wprowadzić 1 godzinę nauki główniejszych przepisów ustawy wodnej, tak iż na tym roku liczba godzin tygodniowych zwiększyłaby się z 42 na 43.

Powyższa zmiana liczby godzin w poszczególnych naukach uzasadnioną jest kierunkiem nowego kursu, który ma na celu ograniczenie nauki budownictwa (potrzebnej dla robót publicznych), a natomiast możliwe utrzymanie dotychczasowego zakresu nauki właściwej melioracyi (osuszenia rowami lub drenami i nawodnienia).

Na projektowany nowy kurs drenarski zamierzamy przyjmować tylko takich kandydatów, którzy przez cały okres roboczy r. 1899 (t. j. od 1. kwietnia do końca listopada) zajęci będą przy drenowaniu jako zwykli robotnicy, a przy robotach nie tylko okażą pilność i chęć do pracy, lecz nabędą wprawy w wykonywaniu robót ręcznych, a szczególnie w kopaniu rowków drenowych i układaniu drenów.

Przedkładając ten projekt, który czyni zadość uznawanej powszechnie w kołach rolników potrzebie, Wydział krajowy nie przesądza ewentualnej decyzji Wysokiego Sejmu co do ponownego otwarcia z dniem 1. grudnia 1903 trzyletniego kursu dozorców melioracyjnych z dotychczasową organizacją, gdyby tego rozwój publicznych robót melioracyjnych wymagał. Na trzeci rok tego ewentualnego kursu dozorców melioracyjnych mogliby też być przyjęci dla dopełnienia nauki ei z dozorców drenarskich, którzy stosownie do okazanego postępu w naukach i robotach praktycznych mogliby się wykształcić na dozorców i konduktorów melioracyjnych.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 6. grudnia 1898 l. 73.528 o krajowym kursie praktycznym dożorców melioracyjnych Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do otwarcia z dniem 1. grudnia 1899 dwuletniego kursu praktycznego dozorców drenarskich dla 25 stypendystów i zatwierdza proponowany w powołanem sprawozdaniu plan nauki.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 6. grudnia 1898.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Stanisław Brykczyński w. r.

Zastępca członka Wydziału krajowego

Wykaz postępu uczniów krajowego kursu praktycznego dozorców melioracyjnych na II. roku trzeciego 3-lecia w 1897-1898 r.

Liczba pozadkowa	Nazwisko i imię	Rok urodzenia	Nauki przygotowawcze przed wstąpieniem na kurs	Nauka teoretyczna			Roboty praktyczne				U w a g i
				postęp przebieg w naukach	pilność	zachowanie się	Wyszczególnienie robót, przy których uczeń odbył praktykę letnią	przebieg postęp w robotach	pilność	zachowanie się	
	a) Stypendyści:										
1	Brzechowski Rudolf	1869	3. klasa gimnazjalna w Bochni	dostateczny	dostateczna	odpowiednie	Obwałowanie Dunajca i regulacja Przegnojówki	b. dobry	chwalebne	zup. odpow.	b. kapral pionierów
2	Bychawski Karol	1867	4. klasa szkoły ludowej w Radziechowie	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Drenowanie Pobużany, regulacja Przegnojówki	dobry	chwalebne	zup. odpow.	b. dozorca przy bagnach Stojanowskich
3	Dudyca Jan	1870	3. klasa szkoły ludowej w Horucku	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Ekspozytura Stanisławów	b. dobry	chwalebne	zup. odpow.	b. pisarz gminny
4	Jajuga Jacenty	1872	Szkoła ludowa w Dobrzechowie	b. dobry	chwalebna	zup. odpow.	Drenowanie w Bereźnicy, Dydiatyczach i Bereźnicy królewskiej	b. dobry	chwalebne	zup. odpow.	b. drenarz
5	Jamroz Adam	1867	2. klasa realna w Krakowie	b. dobry	chwalebna	zup. odpow.	Regulacja Przegnojówki	celujący	chwalebne	zup. odpow.	b. żandarm
6	Kozioł Jacenty	1872	3. klasa szkoły ludowej w Miechowie	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Drenowanie w Bładnikach	b. dobry	chwalebne	zup. odpow.	b. drenarz
7	Krzysztyński Józef	1869	Szkoła ludowa w Zimnejwodzie	b. dobry	chwalebna	zup. odpow.	Drenowanie w Rogóźnie, Bereźnicy i Kutkorzu	b. dobry	chwalebne	zup. odpow.	b. żandarm
8	Łabęcki Zdzisław	1868	1. klasa gimnazjalna w Przemyślu	dobry	dostateczna	zup. odpow.	Drenowanie w Dubiu i Pobużanach, regulacja Przegnojówki	dobry	chwalebne	zup. odpow.	b. diurnista przy urzędzie podatkowym
9	Malinowski Władysław	1878	4. klasa szkoły ludowej w Tarnowie	dobry	dostateczna	zup. odpow.	Ekspozytura Tarnów i Stanisławów (przy drenowaniu)	kwalfikacye	nie zostały jeszcze podane		b. drenarz
10	Marek Gwido Stanisław	1861	4. klasa szkoły wzorowej we Lwowie	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Regulacja Bugu	dostateczny	dostateczna	zup. odpow.	b. diurn., postąpił na II. kurs zimowy
11	Markiewicz Franciszek	1864	4. klasa szkoły ludowej w Tarnobrzegu	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Praktyka drenarska w Rzykach i regulacja Krzemienicy	dobry	chwalebna	zup. odpow.	b. rymarz
12	Mielalik Jan	1872	4. „ „ „ w Zakliczynie	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Kanał Radłowski	celujący	chwalebna	zup. odpow.	b. robotnik przy kolejach i drogach
13	Nachwostacz Jan	1871	Szkoła ludowa w Rażanowie	dostateczny	chwalebna	zup. odpow.	Ekspozytura Stanisławów (przy drenowaniu)	celujący	chwalebna	zup. odpow.	b. kapral i diak
14	Nebożuk Jan	1871	3. klasa szkoły ludowej w Mostach Wielkich	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Drenowanie w Żurawcach i Kłonicach	dobry	chwalebna	zup. odpow.	b. podoficer
15	Paciorek Ferdynand	1872	Szkoła ludowa w Słupcu	dostateczny	dostateczna	zup. odpow.	Regulacja Krzemienicy	b. dobry	chwalebna	zup. odpow.	b. dozorca osuszania bagien Stojanowskich
16	Prarat Adam	1876	4. klasa szkoły ludowej w Tarnobrzegu	b. dobry	chwalebna	zup. odpow.	Drenowanie w Stubnie	celujący	chwalebna	zup. odpow.	b. zastępa dozorey obwał. Wisły i Sanu
17	Przedpelski Ludwik	1870	4. klasa szkoły ludowej w Tarnobrzegu	dostateczny	chwalebna	zup. odpow.	Regulacja Kisieliny	dobry	chwalebna	zup. odpow.	b. podoficer
18	Puka Franciszek	1867	3. klasa szkoły ludowej w Radomyślu (prywatysta)	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Regulacja Bugu	dobry	dostateczna	zup. odpow.	b. tamiarz
19	Robak Franciszek	1872	4. klasa szkoły ludowej w Tarnobrzegu	dostateczny	chwalebna	zup. odpow.	Drenowanie w Uhrynowie g., w Niemstowie i reg. Przegnojówki	b. dobry	chwalebna	zup. odpow.	b. kapral
20	Świąchowiec Józef	1862	uczył się prywatnie	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Obwałowanie Wisły między Podgórzem i Niepołomicami	celujący	chwalebna	zup. odpow.	b. dozorca N. Brnia
21	Talaga Ignacy	1873	kurs nauk rolniczych w krajowej szkole parobków w Dublinach	celujący	chwalebna	zup. odpow.	Osuszanie w Peratynie, regulacja Przegnojówki, dren. Nadyby	celujący	chwalebna	zup. odpow.	b. starszy pionier
22	Turbak Jan	1873	3. klasa szkoły ludowej w Miechowie	dobry	chwalebna	zup. odpow.	Drenowanie w Podwysokiem	celujący	chwalebna	zup. odpow.	b. drenarz
23	Wyka Kajetan	1871	Szkoła ludowa w Zaleszanach (prywatysta)	b. dobry	chwalebna	zup. odpow.	Osuszanie w Martynowie, drenowanie w Słowntynie	celujący	chwalebna	zup. odpow.	b. podoficer
	b) na własnym koszcie:										
24	Woliński Jan	1872	Nauka dopełniająca rękodzielników i przemysłowców we Lwowie	dobry	dostateczna	zup. odpow.	Regulacja Gniłej Lipy	dobry	chwalebna	zup. odpow.	b. kamieniarz

Kierownik kursu:

J. Jankowski
starszy inżynier biura melior.

